

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av gymnasieskolors åtgärder vid
fusk gällande Herrgårdsgymnasiet 1 med Säffle kommun
som huvudman**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Herrgårdsgymnasiet 1 med Säffle kommun som huvudman avseende kvaliteten i skolenhetens åtgärder vid fusk. Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Följande frågeställningar ingår i granskningen:

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?
2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Kvalitetskriterierna finns i bilaga 1.

Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, i flera delar men utvecklingsområden finns eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att verksamheten uppfyller kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 finns granskningens författningsstöd. I denna granskning använder Skolinspektionen begreppet "vilseledande" som synonym till begreppet "fusk".

Beslut

Rektorns ledning och samordning av arbetet för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Herrgårdsgymnasiet 1 uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att rektorns ledning och samordning av arbetet med åtgärder vid fusk **i låg utsträckning** ger lärarna förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- Verka för att lärarna på skolenheten samverkar med varandra i syfte att stärka sin beredskap att motverka och upptäcka fusk vid bedömningssituationer samt ge lärarna utökade möjligheter att utveckla sin kompetens att motverka och upptäcka fusk.
- Verka för att lärarna på ett tydligt sätt informerar eleverna om skolans normer och regler vad gäller fusk och hur reglerna är en grund för skolarbetet.
- Verka för att det på skolenheten finns gemensamma förhållningssätt till fusk och gemensamma arbetssätt för att hantera situationer där elever vilseleder som är kända och tillämpas av samtliga lärare.

Lärarnas beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Herrgårdsgymnasiet 1 uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att lärarnas arbete med åtgärder vid fusk **i flera delar** ger dem beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Skolenheten behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- Följ upp tillförlitligheten i bedömningssituationer och ta hänsyn till de risker som finns i syfte att motverka vilseledande.

Uppföljning

Säffle kommun ska senast den **23 april 2027** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Skicka redogörelsen till **skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se**. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer 2026:3805 för granskningen i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Rektorns ledning och samordning

Lärarnas förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att ge lärarna förutsättningar att arbeta för att utveckla sin bedömningspraktik samt deras möjligheter att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande.

Lärarnas förutsättningar att arbeta med sin bedömningspraktik för att motverka vilseledande

Granskningen visar att rektorn möjliggör för lärarna att arbeta med bedömning och betygsättning på ett sätt som stärker varje lärares beredskap att motverka och upptäcka fusk.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna har tid att arbeta med att utveckla sin bedömningspraktik och att de inom ramen för detta även har möjlighet att arbeta med frågor som handlar om att motverka och upptäcka fusk vid bedömningssituationer. Såväl rektorn som lärarna berättar att lärarna har egen planeringstid i sin tjänst där det finns möjlighet för dem att själva styra innehållet utifrån sina behov. Lärarna uppger också att planeringstiden är tillräcklig för att kunna involvera frågor om att motverka och upptäcka fusk. Flera av dem berättar förvisso att de inte brukar fundera så mycket över just frågor kopplade till fusk eftersom de inte upplever det som något större problem för skolan.

Lärarnas förutsättningar att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande

Granskningen visar vidare att rektorn endast till viss del verkar för att det finns tid och forum för lärarna att regelbundet samverka på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka fusk.

Av granskningen framgår att rektorn ger lärarna möjligheter att regelbundet samverka med varandra men att rektorn endast i viss mån verkar för att lärarnas samverkan innefattar arbetet med att motverka och upptäcka fusk. Såväl rektorn som lärarna uppger att rektorn ger lärarna goda förutsättningar att samverka med varandra. De ger exempel på att rektorn har organiserat lärarna i såväl

programarbetslag som ämneslag och avsatt tid två tillfällen i veckan för deras samverkan i dessa konstellationer samt fyra gånger per termin i skolenhetsövergripande forum. Samtidigt berättar rektorn att det är programansvariga respektive ämnesansvariga lärare som styr innehållet i mötena och enligt såväl rektorn som lärarna finns inte någon styrning eller uttryckt förväntan från rektorn om att deras samverkan ska innefatta arbetet med att motverka och upptäcka fusk. Rektorn ger enstaka exempel på att hen gett lärarna i uppdrag att prata om fusk under fortbildningsdagar, exempelvis kring fusk med generativ AI och utformning av examinationsformer. Lärarna uppger dock att samverkan avseende arbetet mot fusk i liten mån sker planerat, eller i andra sammanhang än att de själva spontant pratar med sina ämneskollegor i de fall där de upptäckt att fusk förekommit eller i situationer där de känner osäkerhet kring sina bedömningar.

Rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande

Granskningen visar att rektorn till viss del skaffar sig kännedom om vilka behov lärarna har av kompetensutveckling gällande frågor om vilseledande i bedömningssituationer. Av granskningen framgår även att rektorn till viss del verkar för att lärarna vid behov får möjligheter att utveckla sin kompetens att upptäcka och motverka vilseledande.

Av granskningen framgår att rektorn till viss del skaffar sig kännedom om vilka behov lärarna har av kompetensutveckling gällande frågan om vilseledande vid bedömningssituationer. Rektorn berättar att försteläraren har genomfört två kartläggningar av lärarnas kunskaper avseende AI och att rektorn därigenom förstått att det finns en stor variation mellan dem i det avseendet. Rektorn berättar också att hen generellt under medarbetarsamtal tar reda på lärarnas eventuella behov av kompetensutveckling. Enligt såväl rektorn som lärarna är dock lärarnas kompetens avseende just arbetet mot fusk inte något som rektorn aktivt skaffar sig kännedom om.

Vidare framgår av granskningen att rektorn till viss del ser till att lärarna får möjlighet att utveckla sin kompetens att upptäcka och motverka vilseledande. I intervjuer med rektorn och lärarna uppger de att skolenheten har en förstelärare med inriktning på AI. De berättar att försteläraren själv tar del av utbildningsinsatser om AI och att hen också har genomfört och planerat för utbildningstillfällen för att överföra kunskaperna till övriga lärare på skolenheten. Såväl rektorn som lärarna berättar att innehållet vid dessa tillfällen har varit fokuserat kring att höja lärarnas kompetens kring hur de kan använda sig av AI för undervisningen. Enligt rektorn har detta också innefattat för- och nackdelar med generativ AI, risker med att använda AI-verktyg samt vad lärarna behöver göra för att säkra sina examinationsformer, vilket hen också instruerat försteläraren om. Enligt rektorn är det främst lärare i gymnasiegemensamma ämnen som deltagit i utbildningsinsatserna eftersom många yrkeslärare använder

sig av praktiska bedömningssituationer där riskerna med AI inte är så stora. Enligt lärarna har dock utbildningsinsatserna avseende AI i liten mån innefattat aspekter av hur de kan arbeta för att motverka och upptäcka att elever använder AI på ett otillåtet sätt. Lärarna berättar vidare att de heller inte tagit del av någon annan utbildningsinsats kopplat till arbetet med att upptäcka och motverka fusk men att de har förhoppningar om att kommande utbildningsinsatser som genomförs av försteläraren ska behandla sådana frågor.

Samordnad information på skolan

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att samordna information om betyg, rättigheter och skyldigheter på skolan och som inkluderar frågor om vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt och att lärarna ska informera eleverna på skolan om vad som är tillåtet och inte i anslutning till bedömningstillfällen.

Rektorns arbete med att samordna information om vilseledande på skolan

Granskningen visar att rektorn inte aktivt verkar för att generell information om betyg och elevernas rättigheter och skyldigheter på skolan samt frågor om vilseledande är samordnad, enhetlig och väl avvägd till elevgruppen.

Av granskningen framgår att rektorn i liten mån verkar aktivt för att det på skolan finns samordnad, enhetlig och väl avvägd information om betyg och elevernas rättigheter och skyldigheter som inkluderar frågor om fusk. Enligt rektorn och inkommen dokumentation från huvudmannen har skolenheten inför innevarande läsår utformat skolregler som innehåller elevernas rättigheter och skyldigheter på skolan. Av dokumenten framgår att skolreglerna tydliggör att fusk inte är tillåtet, att fusk i bedömningssituationer leder till att provet inte bedöms samt att fall av fusk rapporteras till rektorn. I intervju med lärarna och eleverna uppger de dock att det på skolan inte finns någon samordnad information om vad som räknas som fusk, vilka konsekvenser fusk kan få för elevernas betyg eller hur skolan hanterar upprepat fusk. Enligt såväl rektorn som lärarna finns heller ingen styrning av rektorn vad gäller att information om fusk med fördel kan ges samordnat med information om bedömning och betygssättning. Enligt rektorn förlitar hen sig på att lärarna inom ramen för sin profession informerar eleverna om fusk och anpassar sin information utifrån elevgruppernas behov, och hen följer därför inte heller upp i vilken mån den information eleverna får är enhetlig och väl avvägd.

Rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt

Granskningen visar att rektorn inte aktivt ser till att lärarna konsekvent tillämpar gemensamma förhållningssätt gällande vilseledande. Såväl rektorn som lärarna uppger att det är upp till respektive lärare att avgöra vad som är tillåtet och vad

som är fusk utifrån ämnets och bedömningssituationens karaktär. Lärarna berättar att det var många år sedan det förekom skolgemensamma diskussioner om förhållningssätt till vad som är fusk och inte fusk. Enligt deras uppfattning finns nu inga gemensamma förhållningssätt att utgå ifrån eller hålla sig till annat än om lärarna på eget initiativ pratar ihop sig inom ämnet. Av samtliga intervjuer och av inskickad dokumentation framgår att skolan för närvarande inte har några tydliga gemensamma förhållningssätt kring vad som är fusk och att sådana exempelvis inte framgår av skolreglerna. Rektorn uppger att olika delar av skolan är självstyrande och att hen aktivt väljer att inte styra lärarna genom att ge dem direktiv eftersom hen vill ge dem utrymme att själva hitta olika lösningar i olika delar av verksamheten. Enligt rektorn och lärarna är lärarnas förhållningssätt till fusk inte heller något som rektorn följer upp.

Rektorns arbete för att lärarna ska informera eleverna om vad som gäller vid vilseledande

Granskningen visar att rektorn endast i viss mån ser till att lärarna arbetar aktivt med att informera eleverna om deras rättigheter och skyldigheter gällande vilseledande och användning av AI-verktyg. Rektorn och lärarna uppger förvisso att eleverna får information om ordningsregler i samband med att de börjar på skolan och enligt rektorn är dessa nu ersatta med skolregler som tydliggör att fusk inte är tillåtet, att underlaget vid fusk inte bedöms och att ärendet rapporteras till rektorn. Enligt såväl rektorn som lärarna har rektorn dock i övrigt inte tydliggjort några förväntningar på lärarna att informera elever om fusk, i vilka sammanhang det ska ske eller vilken information eleverna då ska få. Rektorn berättar att det ingår i lärarnas profession att avgöra när och hur det ska ske. Lärarna ger också exempel på att det skiljer sig åt dem mellan om och i vilken mån de informerar eleverna om fusk och vilken information de då ger, men enligt dem såväl som rektorn är det inte något som rektorn följer upp.

Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt på skolenheten för att hantera vilseledande samt för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna.

Rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt för att hantera vilseledande

Granskningen visar att rektorn endast till viss del ser till att det finns gemensamma arbetssätt för hur situationer där en eller flera elever vilseleder ska hanteras och ger ett aktivt stöd i sådana situationer.

Det framgår av granskningen att rektorn endast till viss del ser till att det finns arbetssätt som är gemensamma för hur rektorn och lärarna ska hantera situationer när elever försökt fusk. Av intervjuerna med rektorn och lärarna samt av skolreglerna framgår att fusk vid ett bedömningstillfälle leder till att lärarna inte ska använda underlaget för bedömning av elevens kunskaper. Av skolreglerna framgår vidare att fuskärenden rapporteras till rektorn. Rektorn berättar att detta har gällt även under tidigare läsår, även om det inte preciserats i dåvarande ordningsregler, och att det finns ett ärenderapporteringssystem där lärarna ska rapportera fall av fusk. Enligt lärarna och inkommen dokumentation framgår dock att skolenheten i andra avseenden saknar gemensamma arbetssätt för hur lärarna och rektorn ska hantera situationer där de anar eller kan konstatera att elever fuskat. Lärarna uppger att det exempelvis saknas riktlinjer som tydliggör om och i vilka fall undervisande lärare ska informera elevens mentor, av vem eller när fusk ska rapporteras till rektorn, av vem och i vilka situationer som vårdnadshavare ska kontaktas, vad som gäller vid upprepat fusk samt vilka konsekvenser fusk kan få för eleverna. De ger också exempel på att de i dessa avseenden agerar olika, bland annat utifrån en egen värdering av hur stort fusket är. Det skiljer sig också åt mellan lärarna hur många nya chanser eleverna får att redovisa sina kunskaper vid fusk på prov. När elever exempelvis fuskar med hjälp av AI-verktyg i skriftliga inlämningsuppgifter ges eleven i vissa fall flera nya chanser att skriva om texten utan ytterligare konsekvens.

Av granskningen framgår vidare att rektorn delvis ger ett aktivt stöd till lärare och elever att hantera situationer som rör eventuellt vilseledande. Rektorn berättar att hen och en biträdande rektor finns till hands som stöd för lärarna, exempelvis i de situationer med fusk som de anmäler till rektorn. Rektorn tilldelar också lärare som börjar nya på skolan en erfaren mentor. Såväl rektorn som lärarna uppger samtidigt att lärarna inte alltid anmäler elevers fusk till rektorn och att rektorn därför inte alltid får kännedom om lärarnas eventuella behov av stöd i dessa situationer. Enligt lärarna saknar de också stöd i form av tydliga rutiner för hur de ska hantera situationer vid fusk, exempelvis kring vilka fall av fusk de ska rapportera till rektorn.

Rektorns arbete för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna

Granskningen visar att rektorn endast delvis ser till att de gemensamma arbetssätten är kända bland lärarna.

Det framgår av granskningen att rektorn endast delvis ser till att lärarna känner till de rutiner som skolan har avseende att hantera situationer där elever vilseleder. Rektorn uppger att hen gått igenom de nya skolreglerna med lärarna i samband med läsårsstarten och lärarna berättar också att rutinen om att de vid fusk inte ska bedöma underlaget är tydlig för dem. Samtidigt uppger flera lärare

att rutinen om att fusk ska rapporteras till rektorn däremot är otydlig för dem. De berättar att de känner osäkerhet avseende om eller i vilka situationer de ska rapportera fusk till rektorn och att de ofta hanterar fall av fusk själva utan att informera rektorn. Rektorn berättar också att hen hittills inte tydliggjort för lärarna exakt vad de ska rapportera eller ställt något krav på dem att rapportera allt fusk. I intervju med lärarna framkommer exempel där någon lärare under föregående läsår upptäckt att cirka tio elever fuskat i samband med skriftliga inlämningsuppgifter och att flera andra lärare upptäckt en handfull fall av fusk per ämne under en fyraårsperiod. Rektorn berättar att lärarna under föregående läsår rapporterade tre fall av fusk och att hen inte fått kännedom om något upprepat fusk. Rektorn berättar att hen genom dagliga samtal med lärarna hör talas om fler fall, som lärarna hanterar på egen hand, men att hen känner sig trygg med lärarnas hantering.

Lärarnas beredskap och arbetssätt

Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande samt lärarnas arbete för att utveckla sina bedömningssituationer.

Lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande

Granskningen visar att lärarna medvetet tar hänsyn till risker för vilseledande när de arbetar med att utforma bedömningssituationer och betygsunderlag. Den information eleverna får av lärarna i syfte att motverka vilseledande är också enhetlig men endast till viss del samordnad och väl avvägd.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar aktivt och medvetet för att kontrollera bedömningssituationerna och elevernas skoluppgifter, inklusive gymnasiearbetet, så att de bedömningsunderlag de inhämtar är tillförlitliga. Av intervjuerna med lärarna framgår att det finns en stor spridning bland lärarna vad gäller vilka typer av redovisningssätt de använder i samband med olika bedömningssituationer. Oavsett redovisningssätt ger dock lärarna flera exempel på att de medvetet utformar bedömningssituationerna på ett sätt som syftar till att minska risken för att eleverna ska fuska. Som exempel genomför eleverna i flera fall prov och redovisningar med papper och penna eller i en låst provplattform, utan tillgång till internet. I de fall eleverna genomför prov i efterhand ger lärarna dem andra provfrågor. I praktiska ämnen är det också vanligt att eleverna individuellt får visa sina kunskaper samtidigt som de muntligt får berätta om vad de gör. I teoretiska ämnen använder sig vissa lärare av

muntliga prov i små grupper där de riktar frågor till elever och varierar sina frågor mellan de olika grupperna. Vissa lärare använder sig också av muntliga presentationer och ställer då följdfrågor till eleverna för att tydliggöra i vilken mån eleverna förstår innehållet. När det gäller skriftliga inlämningsuppgifter som eleverna kan arbeta med utanför lektionssalen kontrollerar lärarna elevernas skrivhastighet och språk för att upptäcka plagiat och AI-genererad text. Vidare berättar lärarna att de använder metoder för att kontrollera elevers gymnasiearbeten. Som exempel ska dessa handla om en dag under elevernas arbetsplatsförlagda lärande (APL), vilket enligt såväl lärarna som eleverna i sig minimerar risken för att eleverna ska kunna fuska. Eleverna har därtill alltid tre handledare som samarbetar kring deras gymnasiearbeten; en lärare som handleder dem i skrivprocessen och redovisningen, en lärare i yrkesämnet som har kontakt med eleverna under APL samt en handledare på arbetsplatsen. Eleverna skriver också sina gymnasiearbeten i ett dokument där lärarna kan se historik och därigenom följa deras skrivhastighet. Därtill får eleverna slutligen presentera sitt gymnasiearbete muntligt.

Vidare framgår av granskningen att lärarna endast till viss del informerar elever om fusk samordnat med information om normer, regler och betygssättning. Såväl lärarna som eleverna berättar att lärarna förvisso brukar tydliggöra vad som är tillåtet och inte tillåtet vid specifika provtillfällen, att de pratar med eleverna om fusk i de fall elever har ertappats med att fuska och att de överlag ofta pratar med eleverna om vikten av att inte fuska eftersom de annars inte lär sig sådant som de behöver kunna. Enligt såväl lärarna som eleverna brukar lärarna samtidigt i liten mån informera eleverna om fusk samordnat med information om normer och regler på skolan. De ger exempel på att mentorerna pratar med eleverna om ordningsregler under mentorstiden men att dessa inte specificerar vad som gäller för just fusk. Vidare ger lärarna exempel på att det skiljer sig åt mellan dem om och i vilken mån de informerar elever om fusk samordnat med att de informerar eleverna om väsentliga kunskaper i ämnet och om betygssättning. Flera lärare uppger att de ger eleverna information om fusk i samband med uppstart av ett nytt ämne och arbetsområde medan andra lärare uppger att de inte heller i dessa situationer brukar prata med eleverna om fusk.

Det framgår vidare av granskningen att lärarnas information till eleverna är enhetlig men att den endast till viss del är väl avvägd. Eleverna uppger att innehållet i den information om fusk som de får av lärarna inte skiljer sig åt i någon större utsträckning utan är enhetlig. Som exempel är lärarnas information samstämmig vad gäller att de inte bedömer underlaget i de fall elever försöker fuska. Eleverna uppger samtidigt att de sällan får information om fusk och att den information de då får är mycket begränsad. Såväl lärarna som eleverna berättar att lärarna pratar med eleverna om fusk i de fall där elever försökt fuska, vilket enligt eleverna förvisso medför att de oftare får information om fusk i ämnen som de upplever vara svårare och har en högre benägenhet att fuska i. De berättar

samtidigt att lärarnas information till dem oftast stannar vid att fusk inte är tillåtet och att den i liten mån innefattar vad som är fusk samt vilka slags konsekvenser fusk får i övrigt. Lärarna ger också exempel på att de vid fusk i inlämningsuppgifter har noterat att eleverna inte alltid har kännedom om var gränserna för fusk går och därför inte fuskat medvetet. De ger också exempel på att det skiljer sig mycket åt mellan dem i vilken mån de alls pratar med eleverna om fusk och att arbetet försvåras av att det inte finns några gemensamma riktlinjer att utgå ifrån vad gäller om, vem, när, eller med vilket innehåll det ska ske.

Av granskningen framgår vidare att lärarna till viss del upplyser eleverna om att AI-verktyg inte garanterar att en text är korrekt eller håller hög kvalitet och att det alltid är eleven själv som ansvarar för innehållet i en skoluppgift. Enligt rektorn använder sig förvisso inte lärarna i alla ämnen av generativ AI i undervisningen. Enligt såväl lärarna som eleverna är det inte heller tillåtet att använda generativ AI i provsituationer, även om elever ibland väljer att fuska. Eleverna och lärarna ger samtidigt exempel på att eleverna i vissa ämnen får använda sig av AI när de arbetar med skriftliga inlämningsuppgifter som ligger till grund för lärares bedömning samt att de i flera ämnen får använda AI i övningsuppgifter. De berättar att lärarna då brukar tydliggöra om, och i så fall hur, de får använda sig av AI. Eleverna ger exempel på att de i teoretiska ämnen får använda AI till att få idéer eller för att få hjälp om de inte förstår när de ska skriva skoluppgifter och att de i praktiska ämnen förekommer att de använder AI för att hantera stora mängder data. Enligt eleverna får de dock i liten mån information av lärarna om vilka risker som finns med att använda AI-verktyg, såsom att innehållet kan vara felaktigt. Eleverna på ett av programmen uppger att det endast är lärare i vissa ämnen som berättat om sådana risker medan elever på ett annat program uppger att lärarna alls inte gjort det. Enligt lärarna och rektorn finns heller ingen uttryckt förväntan på lärarna kring att, eller i vilka sammanhang, som eleverna ska få sådan information.

Lärarnas arbete för att utveckla sin bedömningspraktik

Granskningen visar att lärarna till viss del följer upp bedömningssituationer och betygsunderlag för att utveckla sin bedömningspraktik och att de i detta arbete tar hänsyn till de risker som finns i syfte att motverka vilseledande.

Av granskningen framgår att lärarna endast till viss del följer upp sina examinationsformer i syfte att motverka vilseledande. Lärarna uppger att de inte regelmässigt utvärderar sina examinationsformer utifrån risken för fusk, och att de inte heller uppfattat några förväntningar från rektorn om detta. De ger exempel på att de förvisso följer upp elevernas kunskapsresultat och att de utvärderar sin egen undervisning men att detta inte innefattar arbetet mot fusk eller säkerheten i bedömningsunderlagen. Lärarna uppger samtidigt att de individuellt ibland funderar över hur väl de valda arbetssätten fungerar och att

spontana diskussioner om fusk uppstår inom vissa ämneslag. Rektorn och vissa lärare ger också exempel på att lärarna samarbetar inom ämneslagen med att utforma bedömningssituationer och med sambedömning av elevuppgifter. Dessa lärare uppger att de i dessa sammanhang berättar för varandra om de upptäckt att elever fuskat och att de då för diskussioner om hur de kan minska risken för fusk i sådana situationer. Andra lärare berättar att de inom sina arbetslag inte för sådana diskussioner och att det kan bero på att det skiljer sig mycket åt mellan dem vilka typer av redovisningsformer de använder. Enligt lärarna och eleverna inhämtar lärarna inte heller elevernas uppfattning som ett led i att motverka fusk i samband med examinationer.

Vidare framgår av granskningen att lärarna arbetar kontinuerligt för att utveckla sin förmåga att göra avvägningar i sin bedömningspraktik utifrån riskbedömningar givet den snabba tekniska utvecklingen. Lärarna ger flera exempel på att de förändrat sina sätt att utforma bedömningssituationer under de senaste åren och att förändringarna i hög grad syftar till att minska risken för fusk med hjälp av AI-verktyg. Som exempel har vissa lärare i teoretiska ämnen slutat med skriftliga prov samtidigt som andra slutat med prov i muntlig form. Vidare använder flera lärare inte längre inlämningsuppgifter som bedömningsunderlag medan andra fortfarande gör det. Vissa lärare låter också eleverna skriva prov i en låst digital provplattform medan andra lärare helt slutat med dator och endast låter eleverna skriva prov med penna på papper.

Upptäcka och hantera vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas beredskap för att upptäcka och hantera situationer där elever vilseleder.

Lärarnas beredskap för att hantera situationer där elever vilseleder

Granskningen visar att lärarna delvis har god beredskap i form av strategier och arbetssätt för att upptäcka och hantera situationer där en eller flera elever vilseleder.

Av granskningen framgår att lärarna endast i viss mån arbetar aktivt med att informera eleverna om hur skolan hanterar fall av vilseledande och vilka konsekvenser fusk kan få för eleverna. Såväl lärarna som eleverna berättar samstämmigt att lärarna ger eleverna information om att det aktuella underlaget inte bedöms i fall där eleven har fuskat vid ett bedömningstillfälle. Enligt eleverna har de samtidigt i liten mån fått någon information om i vilken mån fusk kan leda till några andra konsekvenser. De ger exempel på att de inte fått någon information om hur skolan hanterar upprepat fusk eller fusk i flera ämnen, ifall rektorn informeras, om skolan kontaktar vårdnadshavarna eller om elever kan få en varning. Enligt vissa elever har lärare i yrkesämnena informerat om vilken

allvarlighetsgrad som krävs för att fusk ska leda till avstängning från undervisningen medan andra elever uppfattar det som att elever inte alls kan bli det på grund av fusk. Enligt lärarna skiljer det sig åt dem emellan i vilken mån de informerar elever om fusk och vilken information de då ger. Vissa lärare informerar om att de rapporterar fusk till rektorn, även om det enligt lärarna och rektorn är sällan som lärarna faktiskt gör detta. Vissa lärare uppger att de inte alls brukar prata om fusk med eleverna. Enligt lärarna försvåras deras arbete med att informera eleverna om hur skolan hanterar fusk av att de själva inte vet vad som gäller och att det inte finns dokumenterade gemensamma arbetssätt som tydliggör detta.

Vidare framgår av granskningen att lärarna använder strategier för att upptäcka vilseledande på plats i en lektionssal. Lärarna ger flera exempel på att de har och använder strategier för att motverka och upptäcka fusk i bedömningssituationer som sker i klassrum. Som exempel samlar de vid skriftliga prov in elevernas mobiltelefoner, placerar elever medvetet och på avstånd från varandra, genomför prov med papper och penna eller i en låst provplattform, cirkulerar i klassrummet samt kontrollerar att eleverna inte har något på bänkarna. Vissa lärare kontrollerar också att elever inte har smartklockor och vissa lärare använder skärmar mellan eleverna. Lärarna genomför muntliga examinationer i mindre grupper där de ställer olika frågor till grupperna för att kunna säkerställa elevernas kunskaper. I praktiska ämnen låter lärarna eleverna individuellt visa sina kunskaper samtidigt som de får förklara arbetet muntligt.

Av granskningen framgår vidare att lärarna har arbetssätt för att upptäcka plagiat och bedöma risken för att elever med hjälp av AI genererat en text, bild eller annat innehåll i anslutning till gymnasiearbetet eller andra typer av uppgifter vid ej bevakade bedömningssituationer. Vissa lärare uppger att de som bedömningsunderlag använder sig av skriftliga inlämningsuppgifter som eleverna kan arbeta med hemma, men att de då har metoder för att upptäcka om eleverna inte skrivit texten med egna ord. Som exempel skriver eleverna i ett dokument där lärarna kan följa elevernas skrivhastighet och upptäcka om elever klippt in text. Lärarna kontrollerar också elevernas källor och språk för att kunna upptäcka AI-genererad text och ställer vid misstanke om fusk muntliga följdfrågor till eleverna. Lärarna berättar att de använder sig av liknande metoder i elevernas gymnasiearbeten. Eleverna skriver sina gymnasiearbeten i ett dokument där lärarna kan se historik och därigenom följa deras skrivhastighet.Handledaren för elevernas skrivprocess kontrollerar därigenom kontinuerligt hur elevernas texter växer fram och upptäcker om de klippt in textstycken. Elevernas redovisning ska därtill innehålla bilder tagna på arbetsplatsen, vilka lärarna kontrollerar utifrån sin kunskap om hur arbetsplatserna ser ut.

Vidare framgår av granskningen att lärarna är särskilt uppmärksamma vid genomförandet av nationella prov för att minska risken för vilseledande. En

ämnesansvarig lärare berättar att lärarna i ämnen som har nationella prov har diskuterat och enats om vilka regler som ska gälla just vid dessa tillfällen. Lärarna berättar att de då är extra noga, att de alltid samlar in telefoner, kontrollerar att eleverna inte har smartklockor eller kladdpapper samt att de är mycket restriktiva med toalettbesök. De placerar också eleverna med avstånd från varandra med skärmar emellan och cirkulerar i klassrummet. Enligt såväl lärarna som eleverna är det också näst intill omöjligt att fuska under nationella prov.

Av granskningen framgår vidare att lärarna endast delvis har strategier för att göra överväganden och hantera situationer som handlar om vilseledande. Rektorn, lärarna och eleverna berättar samstämmigt att elevens underlag blir ogiltigt vid fusk. Lärarna berättar att det enda de vet i övrigt är att de vid fusk ska kontakta sin närmaste chef. Samtidigt berättar de att det skiljer sig åt dem emellan i vilken mån de gör det eller om de istället väljer att hantera situationen på egen hand. Enligt rektorn rapporterade lärarna under föregående läsår tre fall av fusk, men enligt såväl lärarna som eleverna förekommer fusk i större utsträckning än så. Lärarna ger också exempel på att det skiljer sig åt mellan dem hur många nya chanser de ger till elever som fuskat att visa sina kunskaper. Vissa lärare ger eleverna en ny chans medan andra lärare ger dem flera. Enligt lärarna är det också oklart för dem om och i vilka fall de ska informera elevens mentor och om vårdnadshavare ska kontaktas.

Identifierade utvecklingsområden

Rektorn verkar inte i tillräcklig utsträckning för att lärarnas samverkan samt deras möjligheter till kompetensutveckling inkluderar arbetet att motverka och upptäcka fusk

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Verka för att lärarna på skolenheten samverkar med varandra i syfte att stärka sin beredskap att motverka och upptäcka fusk vid bedömningssituationer samt ge lärarna utökade möjligheter att utveckla sin kompetens att motverka och upptäcka fusk.

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor.¹ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation.² I kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning framhålls att rektorn har en central roll för lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Betygssättning bygger på att läraren har mandat att göra professionella bedömningar. För att sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper vid tiden för betygssättning behöver lärare ges förutsättningar att tillsammans med kollegor diskutera hur de kan analysera och värdera elevernas kunskaper, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer.³ I förordning om läroplan för gymnasieskolan anges att rektorn som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, har ansvar för skolans resultat och har inom givna ramar ett särskilt ansvar bland annat för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen.⁴

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna har tid att arbeta med att utveckla sin bedömningspraktik och tid för samverkan med varandra, men att rektorn i begränsad utsträckning verkar för att lärarna inom ramen för utvecklingsarbetet inkluderar frågor som handlar om att motverka och upptäcka fusk. Det framgår också att rektorn i liten mån skaffar sig kännedom om vilka

¹ 2 kap. 9 § skollagen

² 2 kap. 10 § skollagen

³ Skolverket (2025). Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning. Stockholm: Skolverket. SKOLFS 2022:417, s. 23.

⁴ Lgy25, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar

behov lärarna har av kompetensutveckling gällande just frågan om vilseledande vid bedömningssituationer och i begränsad utsträckning också ser till att lärarna får möjlighet att utveckla sådan kompetens. Att rektorn inte gett lärarna ett tydligare uppdrag att samverka kring och utveckla sin kompetens i dessa frågor kan minska deras förutsättningar att på ett systematiskt sätt hantera skolans utmaningar kopplat till fusk vid bedömningssituationer. Med begränsade möjligheter till kompetensutveckling finns också en risk att lärarna inte har tillräckliga förutsättningar att stärka sin beredskap att hantera fusk.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn i högre grad verkar aktivt för att samtliga lärare mer kontinuerligt samverkar för att stärka sin beredskap att motverka och upptäcka fusk vid bedömningssituationer samt säkerställer att lärarna utifrån sina behov får möjligheter till kompetensutveckling för att stärka sin beredskap att hantera fusk. Det kan exempelvis handla om att se till att alla lärare regelbundet samverkar på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka vilseledande, exempelvis kring gemensamma förhållningssätt till fusk eller till användning av AI-verktyg. För att säkerställa lärarnas möjligheter till kompetensutveckling avseende att hantera fusk kan rektorn mer aktivt ta reda på lärarnas behov av kompetenshöjande insatser, exempelvis genom att besöka examinationer eller genom riktade frågor under medarbetarsamtalen. Utifrån de behov hos lärarna som därigenom framkommer kan rektorn genomföra formella kompetensutvecklingsinsatser generellt för alla lärare på skolan eller i större utsträckning avsätta tid till kollegiala diskussioner för detta. Det kan också handla om mer riktade insatser på individnivå utifrån identifierade utvecklingsbehov hos lärarna, exempelvis till icke-legitimerade eller mindre erfarna lärare. Skolverket har material som kan användas i detta arbete: [Från bedömningar till betyg - Skolverket](#)⁵

Rektorn verkar i begränsad utsträckning för att lärarna ska ge eleverna tillräcklig information om fusk

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att rektorn även behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Verka för att lärarna på ett tydligt sätt informerar eleverna om skolans normer och regler vad gäller fusk och hur reglerna är en grund för skolarbetet.

Enligt skollagen ska det finnas skolregler för varje skolenhet. Reglerna ska innehålla skolgemensamma förhållningsregler som syftar till att upprätthålla trygghet och studiero. I skolreglerna ska det ingå en plan för konsekvenser vid överträdelser av reglerna. Rektorn ansvarar för att reglerna tas fram och beslutar

⁵ Skolverket (2025). Från bedömningar till betyg. < <https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/betyg/fran-bedomningar-till-betyg> >. Hämtad 2026- 10-22.

om dem och att det på skolenheten finns gemensamma rutiner och förhållningssätt för arbetet med att upprätthålla reglerna. Skolreglerna ska förankras hos eleverna. Reglerna och hur de efterlevs ska regelbundet följas upp. Det ska även finnas ett förväntansdokument för varje skolenhet. Förväntansdokumentet ska bland annat innehålla information om innehållet i skolreglerna och om skolenhetens gemensamma rutiner och förhållningssätt i arbetet med att upprätthålla skolreglerna. Dokumentet får även innehålla annan information som är relevant för att förtydliga de ömsesidiga förväntningarna mellan skolan och eleverna respektive skolan och vårdnadshavarna. Rektorn ansvarar för att förväntansdokumentet tas fram. Elever och vårdnadshavare ska under varje läsår informeras om innehållet i förväntansdokumentet.⁶ Skollagen anger att en rektor eller en huvudman har möjlighet att stänga av en elev som försöker vilseleda vid bedömningen av elevens kunskaper och måluppfyllelse i de frivilliga skolformerna.⁷ Läroplanen för gymnasieskolan anger att elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har⁸. Alla som arbetar i skolan ska i skolans arbete med normer och värden uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökande digitaliseringen medför. Läraren ska klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet, och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen⁹.

Av granskningen framgår att rektorn i liten mån ser till att det på skolan finns samordnad, enhetlig och väl avvägd information om betyg och elevernas rättigheter och skyldigheter som inkluderar frågor om vilseledande. Vidare framgår att rektorn endast i viss mån verkar för att lärarna arbetar aktivt med att informera eleverna om deras rättigheter och skyldigheter gällande vilseledande och användning av AI-verktyg. Det framgår också att lärarna endast till viss del informerar elever om fusk samordnat med information om normer, regler och betygssättning och att informationen inte alltid tydliggör hur skolan hanterar fall av vilseledande samt vilka konsekvenser fusk kan få för eleverna. Skolenheten har förvisso utarbetat skolregler och förväntansdokument, men dessa tydliggör i liten mån skolans arbetssätt i situationer där elever vilseleder och vilka konsekvenser fusk får för eleverna. Detta medför att lärarna i flera avseenden inte har några riktlinjer att följa vad gäller hur de ska agera i situationer där de misstänker eller konstaterar att elever fuskat. Det medför också att lärarna inte kan ge samlad och väl avvägd information till eleverna om skolans arbete med att motverka fusk. Att

⁶ 5 kap. 5–5b §§ skollagen

⁷ 5 kap. 17 § skollagen

⁸ Lgy 25, avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter.

⁹ Lgy 25, avsnitt 2.2, Normer och värden.

skolan i liten mån har gemensamma riktlinjer för arbetet mot fusk riskerar leda till att eleverna inte får tillräcklig information och att de inte möts av samma budskap, vilket i sin tur kan bidra till en osäkerhet eller otydliga förväntningar i skolans arbete med att motverka fusk och otillåten användning av AI-verktyg.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med lärarna utarbetar och implementerar en gemensam grund för hur eleverna ska få information om fusk som är samordnad, enhetlig och väl avvägd. Detta kan exempelvis handla om att tydliggöra i vilka situationer och med vilket innehåll eleverna ska få information om fusk samordnat med att de får information om normer, regler och betygssättning. Det innefattar också att göra avvägningar kring när och med vilket innehåll eleverna ska få information om fusk utifrån deras behov. Det kan exempelvis handla om i vilka sammanhang eleverna ska få information om skolans förhållningssätt till vad som är fusk och om hur lärarna och rektorn hanterar upprepat fusk. Det kan också handla om avvägningar kring vilken information eleverna har behov av när de börjar på skolan och vilken information de behöver få vid upprepade tillfällen. Vidare rekommenderar Skolinspektionen att rektorn därefter följer upp och säkerställer att eleverna får information som är samordnad, enhetlig och väl avvägd.

Rektorn verkar i begränsad utsträckning för att lärarna tillämpar gemensamma förhållningssätt och arbetssätt gällande fusk

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att rektorn även behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Verka för att det på skolenheten finns gemensamma förhållningssätt till fusk och gemensamma arbetssätt för att hantera situationer där elever vilseleder som är kända och tillämpas av samtliga lärare.

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor.¹⁰ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation.¹¹ I förordning om läroplan för gymnasieskolan anges att rektorn som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, har ansvar för skolans resultat och har inom givna ramar ett särskilt ansvar bland annat för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹²

Av granskningen framgår att rektorn inte verkar aktivt för att lärarna konsekvent ska tillämpa gemensamma förhållningssätt och arbetssätt gällande vilseledande.

¹⁰ 2 kap. 9 § skollagen

¹¹ 2 kap. 10 § skollagen

¹² Lgy25, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar

Det framgår också att lärarna endast delvis har strategier för att göra överväganden och hantera situationer som handlar om vilseledande. Rektorn verkar dessutom i begränsad utsträckning för att skapa en samsyn kring vilka förhållningssätt och arbetssätt som ska vara gemensamma vid skolenheten i arbetet för att motverka och upptäcka fusk. Som exempel är det upp till respektive lärare att avgöra vad som är fusk och alla lärare anmäler inte situationer där elever fuskat till rektorn. Rektorn har också i liten mån tydliggjort för lärarna hur de ska hantera situationer där de misstänker eller kan konstatera att elever fuskat. Detta riskerar att medföra att lärarna utvecklar olika förhållningssätt till fusk, agerar olika i situationer där elever fuskat och att det saknas en överblick på skolenheten över i vilken mån elever fuskar vid upprepade tillfällen eller i flera olika ämnen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med lärarna utarbetar och implementerar gemensamma förhållningssätt till vad som är fusk samt gemensamma arbetssätt för hur skolan ska hantera situationer där elever fuskat, innefattande vilka konsekvenser fusk kan få för eleverna. Skolinspektionen rekommenderar också att rektorn gör de gemensamma förhållnings- och arbetssätten kända bland all personal och säkerställer att de följs, förslagsvis genom att besöka lärarnas lektioner eller genom riktade frågor under medarbetarsamtal. Skolverket har material som kan användas i detta arbete: [Från bedömningar till betyg - Skolverket](#)¹³.

Lärarna följer i begränsad utsträckning upp bedömningssituationer som underlag för att utveckla sin bedömningspraktik

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att skolenheten behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Följ upp tillförlitligheten i bedömningssituationer och ta hänsyn till de risker som finns i syfte att motverka vilseledande.

Av Skolverkets allmänna råd om betyg och provning framgår att läraren bör följa upp hur ändamålsenligt betygsunderlaget har varit i samband med betygssättningen. Det är också lärarens ansvar att ta reda på hur väl det har fungerat att samla in ett brett och varierat betygsunderlag inför betygssättningen, inklusive hur ändamålsenliga olika bedömningssituationer har varit samt att analysera betygsunderlagets relevans. Resultaten av analysen bör användas för att utveckla de egna formerna för bedömning och dokumentation.¹⁴

¹³ Skolverket (2025). *Från bedömningar till betyg*. < <https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/betyg/fran-bedomningar-till-betyg>. Hämtad 2026-10-22.

¹⁴ Skolverket (2025). Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning. Stockholm: Skolverket. SKOLFS 2022:417

Av granskningen framgår att lärarna endast till viss del följer upp sina bedömningssituationer och betygsunderlag i syfte att motverka vilseledande. Det framgår att det skiljer sig åt mellan lärare och arbetslag om och i vilken mån de följer upp säkerheten i sina examinationsformer. Utan sådan uppföljning av bedömningsunderlagen finns risk att lärarna inte skapar sig tillräckliga förutsättningar att stärka sin beredskap att hantera fusk som exempelvis sker med otillåten AI-användning, inte minst givet den snabba teknikutvecklingen.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna i högre grad följer upp sina betygsunderlag för att synliggöra risker för fusk i olika typer av bedömningssituationer. Inom ramen för detta arbete kan lärarna med fördel även inhämta elevernas uppfattning om risker för fusk, exempelvis avseende hur fusk kan gå till i olika typer av bedömningssituationer.

På Skolinspektionens vägnar

X Robert Östberg

Robert Östberg
Beslutsfattare
Signerat av: Robert Östberg

X Lena Johansson

Lena Johansson
Föredragande
Signerat av: Lena Johansson

I handläggningen av ärendet har även utredarna Ulf Pantzare och Helen Lundell Sjöberg medverkat.

Bilaga 1: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Inom granskat område bedöms om verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Frågeställningar

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande
- Samordnad information på skolan
- Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag
- Upptäcka och hantera vilseledande

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen intervjuade elever och personal på Herrgårdsgymnasiet 1 den 22-24 september 2026. Intervjuerna genomfördes digitalt via länk av utredarna Lena Johansson och Ulf Pantzare.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av följande:

- två gruppintervjuer med nio elever som studerar gymnasieåren 2 och 3 på bygg- och anläggningsprogrammet och fordons- och transportprogrammet
- två gruppintervjuer med åtta lärare som undervisar elever i gymnasieår 1–3 på bygg- och anläggningsprogrammet och fordons- och transportprogrammet
- en intervju med ansvarig rektor för skolenheten
- dokument som Skolinspektionen begärt in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från de digitala intervjuerna och getts tillfälle att yttra sig.

De samlade iakttagelserna från alla verksamheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2027.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionen ska granska verksamheters kvalitet

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹⁵

Betyg ska utgå från en bedömning av elevens kunskaper

I skollagen (2010:800) anges att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen).

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor (2 kap. 9 § skollagen). Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation (2 kap. 10 § skollagen). I förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (nedan Lgy25)¹⁶ anges att rektorn, som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgy25, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar).

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen). Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas (3 kap. 16 § skollagen). Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i ämnet i förhållande till de betygsriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (15 kap. 24 § andra stycket skollagen).¹⁷ Vid betygssättning i ett ämne

¹⁵ 26 kap. 20 § skollagen (2010:800).

¹⁶ Lgy25 gäller för utbildningar som påbörjas från och med 1 juli 2025. Se förordning (2024:662) om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 (benämns Lgy11).

¹⁷ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygsriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (SFS 2022:146).

på en nivå som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl (15 kap. 25 a § skollagen).¹⁸ Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive ämne (Lgy25, avsnitt 2.5 Bedömning och betyg).¹⁹

I gymnasieskolan får huvudmannen eller rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper (5 kap. 17 § första stycket 2 skollagen). En sådan åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter (5 kap. 6 § tredje stycket skollagen).

Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har (Lgy 25, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter). Alla som arbetar i skolan ska i skolans arbete med normer och värden uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökande digitaliseringen medför. Läraren ska klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet, och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen (Lgy25, avsnitt 2.2 Normer och värden).

¹⁸ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas.

¹⁹ Äldre lydelse (Lgy11): Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive kurs (SKOLFS 2022:13).